

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 16.7.2007
KOM(2007) 420 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ,
EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A
SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Výroční zpráva o třetí fázi
programu Tempus v roce 2006**

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ,
EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A
SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Výroční zpráva o třetí fázi
programu Tempus v roce 2006**

1. PŘEDMLUVA

Program Tempus III (2000–2006) se zaměřuje na rozvoj a modernizaci vysokoškolského vzdělávání v 26 partnerských zemích západního Balkánu, východní Evropy, středomořského regionu a střední Asie. Instituce vysokoškolského vzdělávání jsou považovány za velmi důležité pro proces sociálního a hospodářského přechodu v partnerských zemích. Instituce vysokoškolského vzdělávání jsou také zdroji odborných poznatků a centry rozvoje lidských zdrojů. Zabezpečují přípravu nových generací vedoucích osobností v EU i v partnerských zemích. Navíc mezilidské výměny podporované programem Tempus přispívají k zvýšení vzájemného porozumění mezi Evropskou unií a partnerskými zeměmi.

Od svého vzniku v roce 1990 přispívá program Tempus úspěšně k podpoře reformy a modernizace vysokoškolského vzdělávání v partnerských zemích. Instituce vysokoškolského vzdělávání jsou klíčovými hráči v úspěšném přechodu k hospodářství a společnosti, které jsou založeny na znalostech. Instituce vysokoškolského vzdělávání jsou důležitými faktory růstu a konkurenceschopnosti a hrají zásadní roli v reformě agendy členských států EU i partnerských zemí. Modernizace vysokoškolského vzdělávání je uznávána jako hlavní podmínka úspěchu Lisabonské strategie, kterou Evropská unie zahájila v březnu 2000 a jejímž cílem je změna struktury hospodářských a sociálních systémů v EU. Zároveň program Tempus pomáhá partnerským zemím v reformě jejich systémů vysokoškolského vzdělávání v souladu se zásadami Boloňského procesu, jako jsou nový systém titulů, zajištění kvality, uznávání titulů a doby trvání studia. Boloňský proces, který Evropská unie aktivně podporuje, je společným referenčním bodem pro členské státy EU i partnerské země.

V roce 2006 byl Tempus financován ze tří regionálních programů vnější spolupráce: CARDS (západní Balkán); MEDA (východní a jižní Středomoří) a Tacis (východní Evropa a střední Asie). Rozpočet programu Tempus činil v roce 2006 53,45 milionů EUR a byl rozdělen mezi tři regiony tímto způsobem: Tacis: 18,25 milionů EUR, CARDS: 17,2 milionů EUR, MEDA: 18 milionů EUR.

Podrobný popis programu Tempus je možno nalézt na této internetové adrese:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

Tato výroční zpráva se předkládá v souladu s článkem 11 rozhodnutí Rady o založení programu Tempus (Úř. věst. L 120 ze dne 8.5.1999).

2. PROVÁDĚNÍ PROGRAMU TEMPUS V ROCE 2006: HLAVNÍ SMĚRY ČINNOSTÍ

Provádění programu se v roce 2006 řídilo těmito prioritami:

- (1) zlepšit šíření a využívání výsledků projektu;
- (2) posílit kontrolní činnosti na místě;
- (3) upevnit úlohu národních kanceláří programu Tempus.

3. ZLEPŠIT ŠÍŘENÍ A VYUŽÍVÁNÍ VÝSLEDKŮ PROJEKTU

V roce 2006 zahájilo generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu (dále jen „GR EAC“) několik iniciativ, jejichž cílem je zlepšit zviditelnění programu Tempus v partnerských zemích, od jednoduchých nástrojů, jako jsou například obecné zásady o pravidlech zviditelnění, výroba DVD ukazujícího „Tempus v akci“, přes nový leták a nové propagační materiály, až po tematické akce, jako je například konference v Ammánu o spolupráci mezi vysokými školami a podniky a související studie „Spojování světů práce a vzdělávání skrze Tempus“. Konference, kterou v dubnu 2006 hostilo jordánské Ministerstvo pro vysokoškolské vzdělávání a vědecký výzkum, a zmíněná studie zvýšily povědomí mezi vysokými školami, podniky a zástupci z rezortu školství, o důležitosti podpory spolupráce mezi vysokými školami a podniky s cílem zvýšit zaměstnatelnost absolventů a otevřít nové možnosti pro vysoké školy i pro podniky. Příklady inovativních postupů pro projekty programu Tempus byly představeny na konferenci a popsány ve studii.

V listopadu 2006 bylo pro koordinátory národních kanceláří programu Tempus uspořádáno školení o předávání, šíření a využívání výsledků projektů. Během výročního setkání držitelů grantů, které se konalo v lednu 2006, bylo uspořádáno zvláštní zasedání zaměřené na zviditelnění a šíření.

Generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu zahájilo sérii regionálních studií, aby prostřednictvím několika přímých pohovorů a rozsáhlého e-výzkumu klíčových činitelů, kteří jsou ve svých zemích zapojeni do činností programu Tempus nebo jsou o nich informováni, ukázalo dopad programu Tempus od jeho vzniku na instituce vysokoškolského vzdělávání, jednotlivce a systémy v partnerských zemích. Bylo rozesláno celkem 940 dotazníků. Studie byly uskutečněny externími odborníky (z EU i z partnerských zemí), kteří v květnu až červnu navštívili všechny partnerské země a provedli zde osobní i skupinové pohovory s vedením i zaměstnanci vysokých škol, učiteli, studenty, zaměstnavateli, nevládními organizacemi a regionálními i vnitrostátními vzdělávacími orgány.

Pro velkou většinu lidí dotázaných v rámci těchto studií dopadu je program Tempus hlavní bránou do evropského akademického světa a významným způsobem přispívá k rozvoji spolupráce s evropskými vysokými školami. Prostřednictvím své skutečné evropské dimenze poskytuje program Tempus příležitosti spolupracovat s více než jednou zemí EU a posilovat regionální spolupráci. Tempus je jediný program, který se zabývá všemi aspekty vysokoškolského vzdělávání, jiné projekty totiž většinou pokrývají jen jednu část systému. Je oceňován pro svou kontinuitu a pro to, že vytvořil „kritické množství“, díky kterému se podařilo kladně ovlivnit přístupy a postoje. Tyto pozitivní změny zaznamenaly vnitrostátní vzdělávací orgány ve většině partnerských zemí. Výsledky studií dopadu budou použity pro diskuze o budoucím návrhu programu Tempus.

Národní kontaktní místa programu Tempus v členských státech i nadále hrála významnou roli při provádění programu a prostřednictvím informačních činností a pomoci při vyhledávání

partnerů usnadňovala zapojení vysokoškolských institucí EU. V roce 2006 se ve většině partnerských zemí a v několika členských státech EU konaly informační dny programu Tempus.

4. POSÍLIT KONTROLNÍ ČINNOSTI NA MÍSTĚ

V roce 2004 přijalo GŘ EAC souhrnnou politiku pro kontroly na místě týkající se programu Tempus, která obsahuje dvě doplňující se skupiny činností:

- kontroly na místě prováděné společně Evropskou nadací odborného vzdělávání (dále jen „ETF“) a pracovníky z GŘ EAC, které se zaměřují na přibližně 10 % probíhajících projektů (30 projektů za rok). Druhé kolo kontrol probíhalo na podzim 2005 a na jaře 2006;
- kontroly na místě prováděné národními kanceláři programu Tempus, které se v podstatě zaměřují na všechny probíhající projekty ve svých zemích (společné evropské projekty a strukturální a doplňující opatření). Tato činnost začala na počátku roku 2006, poté co byli pracovníci národních kanceláří programu Tempus potřebným způsobem zaškoleni.

Pracovníci GŘ EAC / ETF prověřili během kola kontrol v období 2005–06 celkem 44 projektů, které zahrnují všechny regiony. 80 projektů prověřily národní kanceláře programu Tempus.

Navzdory některým malým nedostatkům jsou celkové závěry o oblastech šetření kladné. Mnoho projektů má dobré výsledky. Analýzy potřeb jsou obecně velmi dobře navrženy a projekty obvykle odpovídají strategiím fakult nebo vysokých škol, které byly vytvořeny v rámci národních priorit. Mezi silné stránky projektů patří také aktivní účast členů konsorcia, plány mobility, podpora poskytovaná institucemi a uznávání výsledků. Existuje však stále několik méně úspěšných projektů a oblastí, které jsou obecně slabší. Za slabiny lze považovat například omezené zapojení širších cílových skupin nebo konečných uživatelů, což ovlivňuje dopad a udržitelnost, nedostatek vnitřního monitorování měnících se potřeb a předpokladů a také nedostatečné budování kapacity personálu. Tyto problémy se začaly intenzivněji řešit. Po kontrolních návštěvách je ke všem prověřeným projektům zaslán dopis uvádějící doporučení týkající se nápravných opatření a oblastí zlepšení.

Zahájení provádění kontrol na místě národními kanceláři programu Tempus je kladným krokem, který poskytuje nové příležitosti pro obohacení kontrolního systému programu Tempus, zároveň ale představuje výzvu týkající se harmonizace postupů a celkové koordinace. Je důležité zajistit hladké a souvislé začlenění jednotlivých příspěvků od různých zúčastněných stran (držitelé projektových grantů, kontroloři, GŘ EAC, ETF a pracovníci národních kanceláří programu Tempus na místě) do jednoho systému. Takový systém byl navržen v roce 2006 a obsahuje především některá základní kritéria pro odstupňování výsledků projektů, software pro odstupňování a obecné zásady, které mají být dodržovány při kontrolních návštěvách prováděných národními kanceláři programu Tempus.

„Preventivní kontroly“ mají v systému provádění programu také významnou roli. V tomto směru bylo v lednu 2006 uspořádáno v Bruselu setkání držitelů grantů, které se zaměřilo na otázky řízení projektů.

5. UPEVNIT ÚLOHU NÁRODNÍCH KANCELÁŘÍ PROGRAMU TEMPUS

Úsilí upevnit úlohu národních kanceláří programu Tempus pokračovalo v roce 2006 prostřednictvím několika klíčových iniciativ, jako je například aktivní zapojení do kontrolních

činností na místě. Poté, co byly vyvinuty strategie pro zapojení národních kanceláří programu Tempus do kontrol na místě a poté, co byli pracovníci národních kanceláří programu Tempus v říjnu 2005 potřebným způsobem zaškoleni, začaly všechny národní kanceláře programu Tempus kontrolovat projekty programu Tempus ve svých zemích. V prvním kole kontrol prováděných národními kancelářemi programu Tempus bylo prověřeno kolem 80 projektů. Po počátečním školení následoval přezkum kontrolních postupů národních kanceláří programu Tempus a praktičtější zaměřené školení o technikách podávání zpráv v listopadu 2006.

Došlo k posílení role národních kanceláří programu Tempus týkající se výběru projektů, výslovně jim byla přidělena úloha při posuzování grantů na podporu individuální mobility.

V květnu a v listopadu byla v Bruselu uspořádána dvě setkání, kterých se zúčastnily národní kanceláře programu Tempus z partnerských zemí a národní kontaktní místa z EU a která řešila problémy, jako jsou například předávání, zviditelnění, výběr projektů a kontroly.

Informační kampaně programu Tempus proběhly ve všech partnerských zemích, společně s ETF v nich byly také v roce 2006 uspořádány výzvy k předkládání návrhů.

S Jordánskem, Ruskem, Kazachstánem a Kyrgyzstánem byly na období červenec 2006 – červen 2007 uzavřeny nové grantové dohody. Tádžická národní kancelář programu Tempus byla přechodně uzavřena.

6. ŘÍZENÍ PROGRAMŮ

Během roku 2006 bylo uzavřeno pět výběrových řízení. Jedná se o výběrová kola pro společné evropské projekty (uzávěrka dne 15. prosince 2005), strukturální a doplňující opatření (uzávěrky dne 15. října 2005 a dne 15. února 2006) a granty na podporu individuální mobility (uzávěrky dne 15. února a dne 15. října 2006). Počet žádostí na jedno výběrové kolo zůstal vysoký, což znamená, že tento program i nadále přitahuje zájem akademické obce. Zvyšuje se počet žádostí zejména o strukturální a doplňující opatření a jejich obsah se více zaměřuje na horizontální otázky, které jsou důležité pro reformu a modernizaci vysokoškolského vzdělávání v partnerských zemích. Podrobné výsledky výběrových řízení uzavřených v roce 2006 jsou k dispozici na internetových stránkách programu.

- Společné evropské projekty (JEP) vybrané v roce 2006: 103 pro celkovou částku 43,1 milionů EUR. Společné evropské projekty zahrnují vysokoškolské instituce v členských státech EU a v 26 partnerských zemích.
- Strukturální a doplňující opatření (SCM) vybraná v roce 2006: 95 pro celkovou částku 11,7 milionů EUR. Strukturální a doplňující opatření se zaměřují na systémy vysokoškolského vzdělávání a soustředí se na strategická témata.
- Granty na podporu individuální mobility (IMG) vybrané v roce 2006: 156 pro celkovou částku 0,66 milionů EUR. Granty na podporu individuální mobility poskytují akademickému i administrativnímu personálu vysokoškolských institucí příležitost strávit určité omezené období v zahraničí.

Vybrané společné evropské projekty spadají do oblastí rozvoje studijních programů (70%), řízení vysokých škol (15%) a budování institucí (15%). Projekty zaměřené na rozvoj studijních programů zahrnují širokou škálu oblastí, jako například aplikované vědy, technologie, řízení

podniků a společenské vědy. Projekty zaměřené na budování institucí a řízení vysokých škol podporují reformy spojené se zabezpečováním kvality, kvalitou výuky nebo finančním řízením vysokých škol v partnerských zemích. Ve většině zemí jsou vybraná strukturální a doplňující opatření jasně spojena se směry činností Boloňského procesu. Vybrané projekty v rámci této části se běžně týkají otázek, jako je návrh systémů zabezpečování kvality nebo zavedení mechanismů přenosu kreditů. Projekty se rovněž zaměřují na modernizaci provozů a služeb vysokých škol, včetně aktualizace studijních programů, používání informačních a komunikačních technologií a upevňování mezinárodních vztahů. Vybrané granty na podporu individuální mobility se týkají hlavně rekvalifikací a doby trvání studia (79%), dále následují přípravné činnosti pro společné evropské projekty (13%) a účast na konkrétních konferencích a seminářích (8%). Celkově je možné vypožorovat, že předložené projekty se ve stále větší míře shodují s národními prioritami, které stanovily partnerské země. Téměř všechny vybrané projekty podporují národní priority.

Obecně probíhaly během roku 2006 závazky a platby v rámci programu Tempus v souladu se stanoveným harmonogramem. Některé grantové dohody nemohly být vyřízeny podle předpokládaného plánu kvůli opožděnému přijetí finančních rozhodnutí nebo kvůli pozdnímu podepsání finančních dohod partnerskými zeměmi.

Další finanční závazky v roce 2006 zahrnovaly:

- granty národní kancelářím programu Tempus: 5 grantů ve výši 0,31 milionu EUR,
- grant pro oddělení pro program Tempus Evropské nadace odborného vzdělávání, které poskytuje technickou pomoc generálnímu ředitelství EAC: 0,87 milionu EUR,
- konference a semináře: 0,63 milionu EUR.

Jednání o urovnání sporů týkajících se programu Tempus v roce 2006 neustále pokračovala. Zatím bylo z pohledu GŘ EAC uzavřeno 164 vedených sporů (to odpovídá 69 % všech případů). Uzavřené spory zahrnují 81 případů, ve kterých byly sporné částky v souladu s finančním nařízením odepsány, 61 případů, v nichž příjemce uhradil požadované částky přímo Komisi, a 22 případů, ve kterých byla příjemcům zaslána oznámení o dluhu. Celkem byla v roce 2006 získána zpět částka 1,1 milionu EUR, buď prostřednictvím přímých úhrad, nebo prostřednictvím postupu započtení.

7. ZÁVĚR

Provádění programu Tempus se v roce 2006 řídilo několika strategickými cíli, které byly všechny uspokojivě dosaženy. Pokračující dialog s vnitrostátními orgány a jejich úzké zapojení do vymezování priorit a výběru projektů zajišťuje, že financované činnosti se týkají potřeb dané země a jsou ve shodě s cíli národní reformy. Tím jsou také zajištěno zapojení národních vlád a zvýšen dopad činností spojených s programem. V partnerských zemích došlo k dalšímu posílení národních kanceláří programu Tempus, které hrají významnou úlohu při udržování spojení s vnitrostátními orgány a dalšími zúčastněnými stranami. Zpětná vazba od vnitrostátních orgánů a výsledky kontrol na místě potvrdily, že program Tempus je i nadále velmi důležitým programem pomoci partnerským zemím při reformě a modernizaci jejich systémů vysokoškolského vzdělávání.

TEMPUS 2006 – FINANČNÍ PŘEHLED

Tempus 2006 – Vyčleněné částky podle regionů v eurech			
	CARDS	Tacis	MEDA
JEP	13 043 103	16 959 989	3 164 222
IMG	71 300	114 760	114 940
SCM	2 848 398	5 919 744	1 140 609
NTO	0	262 093	49 898
ETF	255 000	328 000	287 000
Ostatní	190 500	273 977	171 611
Celkem	16 408 301	23 858 563	4 928 280

Tempus 2006 – Vybrané projekty podle regionů / částky poskytnuté v eurech		
	CARDS	Částky poskytnuté na vybrané projekty
JEP (uzávěrka dne 15. prosince 2005)	32	13 043 103
SCM (uzávěrka dne 15. října 2005)	5	650 001
SCM (uzávěrka dne 15. února 2006)	18	2 198 397
IMG (uzávěrka dne 15. února 2006)	16	71 300
IMG (uzávěrka dne 15. října 2006)	22	106 320
Celkem	93	16 069 121

Tempus 2006 – Vybrané projekty podle regionů / částky poskytnuté v eurech		
	Tacis	Částky poskytnuté na vybrané projekty
JEP (uzávěrka dne 15. prosince 2005)	42	17 256 709
SCM (uzávěrka dne 15. října 2005)	24	3 112 606
SCM (uzávěrka dne 15. února 2006)	34	3 927 775
IMG (uzávěrka dne 15. února 2006)	35	128 250
IMG (uzávěrka dne 15. října 2006)	32	138 810
Celkem	167	24 564 150

Tempus 2006 – Vybrané projekty podle regionů / částky poskytnuté v eurech		
	MEDA	Částky poskytnuté na vybrané projekty
JEP (uzávěrka dne 15. prosince 2005)	29	12 831 132
SCM (uzávěrka dne 15. října 2005)	8	990 609
SCM (uzávěrka dne 15. února 2006)	6	829 906
IMG (uzávěrka dne 15. února 2006)	30	114 940
IMG (uzávěrka dne 15. října 2006)	21	99 640
Celkem	94	14 866 227

- JEP: společný evropský projekt; SCM: strukturální a doplňující opatření; IMG: grant na podporu individuální mobility; NTO: národní kancelář programu Tempus; ETF: Evropská nadace odborného vzdělávání.